

A *Lymantria dispar* elleni védekezés ha-onkénti anyagköltsége
1994-es árszínvonalon

Növényvédőszer neve	Ft/l	Dózis l/ha	Ha kts.	Nagyüzemi kísérletek alapján javasolt csökkentett dózis	
				Dózis l/ha	Ha-kts.
Dipel	1 321	2,00	2 642	1,0	1 321
Nomolt	4 600	0,75	3 450	0,5	2 300
Summi-alfa	1 562	0,30	470	0,2	312

Helikopteres gyomirtás költségei 1994-ben

Erdészeti	Elvégzett helikopteres gyomirtás					Átlag Ft/ha
	Terület ha	Anyag	Energia	Egyéb	Összesen	
Devecser	120	687 360	100 000	9 600	796 960	6 633
Bakonybél	40	229 120	21 200	3 200	253 520	6 338
Keszthely	70	400 960	100 000	5 600	506 560	7 236
Monostorapáti	60	343 680	44 000	4 800	392 480	6 541
Sümeg	50	286 400	33 200	4 000	323 600	6 472
Bakonyzentászló	115	658 720	100 000	9 200	767 920	6 677
Farkasgyepű	50	286 400	74 320	4 000	364 720	7 294
Pápa	40	229 120	26 000	3 200	258 320	6 458
BEFAG Rt. Összes	545	3 121 760	498 720	43 600	3 664 080	6 723

Kézi sarlózás kts. egy alkalommal

Művelet	Költségek (Ft)			
	Munkabér	Közteher	Egyéb	Összesen
Kézi sarlózás	6 250	2 750	100	9 100

Különböző egyszikű gyomirtó szerek ha-onkénti anyagköltsége
1994-es árszínvonalon

Gyomirtó szer neve	Ft/l	Dózis l/ha	Ha kts.	Kts. megtakarítás a Nabu S alk. ha-onként	Megjegyzés
Nabu S	1 432	4,0	5 728	–	Erd. kultúrákban engedélyezve
Fusilade	2 500	4,0	10 000	4 272	–
Gallant	2 245	4,0	8 980	3 252	–
Lontrell (kétszikű gyomirtó)	8 600	0,5	4 300	–	–

DR. LENGYEL LÁSZLÓ

A *Lymantria dispar* elleni védekezés lehetőségei

A kártévő rovarok közül a legnagyobb problémát a *Lymantria dispar* (gyapjaspillé) okozza. Bizonyos periódusonként – 7-10 év – rendszeres a gradációja. Országosan több ezer ha cs-kt állományokat rág tarra. Az utóbbi évek csapadékszegény időjárása oda vezetett, hogy 1994-ben az országban 36 000 ha-on erős károsítás volt. Az ellene való védekezés – pénz hiányában – csak részben történt meg. Várható károsítása petecsoornaszám alapján nagy biztonsággal prognosztizálható. Védekezésnél csak a legkörülményesebb szerek jöhetnek számításba. Ennek figyelembevételével az alábbi növényvédő szerekkel védekezhetünk:

Dipel – 1-2 l/ha dózisban
Nomolt – 0,5-0,7 l/ha dózisban
Dimilin – 0,5 kg/ha dózisban

Kijuttatás időpontja: a hernyók fejlettségi állapotától függ. Legoptimálisabb az L1-L2 stádium. *Nomolt* és *Dimilin* a nap bármely szakaszában felhasználható, míg a *Dipel* csak *délután 5 órától*, mivel a *Basilus thuringiensis* spórák az erős napsugárzásra érzékenyek.

Kijuttatás módja: K-26 helikopter 50 l/ha permetlével.

Értékelés időpontja: *Dimilin* és *Nomolt* esetén 5-6 nap után (kitüszintézis-gátló szerek);

*Dipel*nél pár óra elteltével, mivel a hernyók táplálkozása leáll.

DR. LENGYEL LÁSZLÓ - LYSCSINSZKY ISTVÁN

Gyomszabályozás lehetősége erdészeti kultúrákban

BEFAG Rt., Keszthely és a
Summit Agro Hungaria,
Keszthely együttműködése

Erdőgazdálkodásunk sarkalatos kérdése a folyamatos erdősítések ápolása. E területen – általában – munkaerőgondokkal küszködünk.

Az erdészeti gyomirtás közel 20 éves múltra tekint vissza. Az utóbbi 5 évben volumenét tekintve a kezelt területek nagysága rohamosan csökkent, illetve stagnált. A hagyományos szerek alkalmazása (triazin-származékok, Velpar, Glyalka) háttérbe szorultak és nagyobb teret kaptak a szelektív szerek.

Erdőgyomirtásnál célunk az, hogy a gomborítottagságot 30-40%-kal visszacsorítsuk, ezáltal biztosítsuk az állományalkotó fajok fejlődését.

Egyszikűek gyomirtása: legnagyobb el-lenségünk a *Calamagrostis epigeos*. Alkal-mazható növényvédő szerek az alábbiak:
Nabu S – 4 l/ha dózisban
Fusilade – 5 l/ha dózisban
Gallant – 5 l/ha dózisban

Kijuttatás időpontja a siskanádtippun fejlettségi állapotától függ. A legoptimálisabb az, amikor a növény föld feletti rész eléri a 10-40 cm fejlettséget.

Ez – általában – május elejére tehető.

Kijuttatás módja: K-26 helikopter 50 l/ha permetlével

Értékelés időpontja: június közepe

Kétszikűek gyomirtása: Cs-T állományokban sok esetben probléma az akác-sarjak megjelenése. Kézzel több éven keresztül tudom csak visszacsorítani. Ezt a következő növényvédő szerrel oldottuk meg:
Lontrell – 0,5 l/ha dózisban

Kijuttatás időpontja: amikor a cs-t leveleken vékony védőréteg kialakul. Ez június közepén, illetve szeptember közepén következik be. Tübszőri kezeléssel érem el, hogy az akác-sarjak elpusztuljanak a kezelt területeken.

Kijuttatás módja: K-26 helikopter 50 l/ha permetlével.

Értékelés időpontja: a kezelést követően 2-3 hét.

SUMMIT-AGRO HUNGARIA

Alig három hónapon belül „Erdészeti növényvédelmi fórum” címmel két nagysikerű rendezvényt szervezett a SUMIT-AGRO HUNGARIA Kft., melynek decemberi házigazdája a META Rt., majd a februárinak a BEFÁG Rt. voltak.

Az előbbin *Fejes Dénes* vezérigazgató-helyettes a mátrafüredi „Vadas Jenő” Erdészeti Szakközépiskolában, míg az utóbbin *dr. Viharos Zsolt* vezérigazgató a huszárok-előpusztai vadászházban voltak a vendéglátók.

Az összeszokott profi előadók csapatát – *dr. Horn András* a SUMMIT-AGRO vezérigazgató-helyettese, *dr. Tóth József* osztályvezető, ERTI, *dr. Leskó Katalin* főmunkatárs, ERTI, *dr. Lengyel László* főelőadó, BEFAG Rt. – valamint a felkért hozzászólókat – *dr. Karamán József* igazgató, NTA Zalaegerszeg, *dr. Hunyadi Károly* docens, PATE Keszthely – *dr. Nádasy Miklós* adjunktus, PATE Keszthely egészítette ki.

A SUMMIT cég Magyarországon mintegy 50 márkaboltban és 3000 gazdaboltban árusítja termékeit. Mint bejelentették – a résztvevők nagy örömeire – a hirdetésben felsorolt szerek **erdészeti felhasználásra engedélyezettek.**

Sajnálattal állapították meg a résztvevők, hogy míg a tavalyi lokálisan jelentkező sáskajárás megfékezése ellen az FM azonnal nagy erővel és anyagi támogatással reagált, addig az erdőkre legalább olyan veszélyes és kárt okozó *gradációk* ellen elhúzódó döntés miatt nem lehetett kellő hatékonysággal védekezni.

A Gödöllői Agrártudományi Egyetem Vezető- és Továbbképző Intézet, a Földművelésügyi Minisztérium Erdészeti Hivatala, az Erdészeti és Faipari Egyetem, a Magyar Tudományos Akadémia Erdészeti Bizottsága, a Fagazdasági Országos Szakmai Szövetség, az Allami Vagyonkezelő Részvénytársaság, az Erdészeti Tudományos Intézet és az Országos Erdészeti Egyesület közösen

„Erdészet – Piac – Társadalom”

címmel Országos Fórumot szervez.

Az Országos Fórumot két helyen és két időpontban tartjuk meg. Az egyiket *Mátrafüreden, 1995. április 3-4-én* (hétfő, keddi napok) ahová elgondolásunk szerint a hegyvidéki érdekeltségű résztvevőket hívjuk meg, míg a másikat *Kecskeméten 1995. április 13-14-én* (csütörtök-pénteki napok) az alföldi területeken tevékenykedők részére tervezik a szervezők megtartani.

A Szervező Bizottság

KÖRNYEZETKÍMÉLŐ NÖVÉNYVÉDŐ SZEREK JAPÁNBÓL

SUMMIT-AGRO HUNGARIA NÖVÉNYVÉDŐSZER AJÁNLATA erdészetek részére

DIPEL	Fajspecifikus biopreparátum, amelyet világszerte használnak a lombkártevők elleni védekezéseknél
DIPEL	Egy különösen környezetkímélő bacillus thuringiensis készítmény, az erdészetekben egyre nagyobb kárt okozó Lymantria Dispar (gyapjaslepke) és az egyéb hernyókártevők ellen
DIPEL	A kártevők a készítmény kijuttatása után rövid határidőn belül (kb. 1 óra) beszüntetik táplálkozásukat
NABU S	Gyomirtó szer az egyszikű gyomok, többek között az erdészetekben gondot jelentő Calamagrostis Epigeios (siskanádtippán) ellen
NABU S	A környezet és a felhasználó egészségének károsítása nélkül. Egyedülálló szelektivitás mellett hatékonyan és gazdaságosan irtja az egyszikű gyomokat.
NABU S	Környezet károsítás nélkül gyorsan bomlik, a talajban 1995-ben is még mindig az egyik legolcsóbb.
SUMI-ALFA	A leggazdaságosabb piretroid lombkártevők (hernyók, cserebogarak) ellen.

Ezen speciális készítmények erdészeti felhasználásra engedélyezettek.

Információ:

SUMMIT-AGRO HUNGARIA BUDAPEST

1123 Budapest, Táltos u. 15/b.

Telefon: 202-7002. Fax: 202-1649.

DR. CSÓKA GYÖRGY – DR. TRASER GYÖRGY

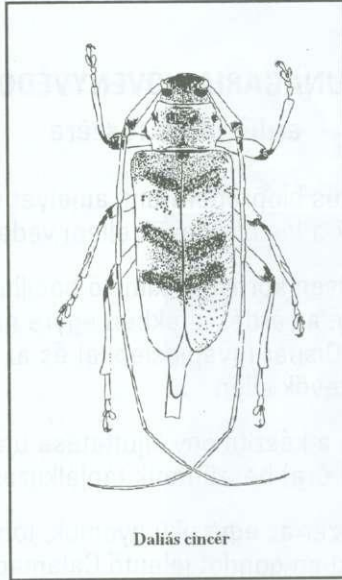
Hasznos károsítók

Egy tudományág szakkifejezései megkönnyítik a szakterület művelőinek kommunikációját, de egyben alapállásukat és problémamegközelítésük módját is jellemezhetik. Tehát egy adott korban elterjedten alkalmazott elnevezés árulkodik arról is, hogy használói mit tudnak (mit akarnak tudni), miként vélekednek arról, amit a szakszóval illetnek. Érdekes lehet például egy kicsit elmélkedni azon, hogy mit takar, és mennyire helyénvaló az erdészetben oly gyakran használt „kártevő”, illetve „károsító” kifejezés. Belemegítés gyanánt tekintünk át néhány „igaz tanmesét”.

Ott, ahol az európai vörösfenyő előfordulása őshonos (pl. az Alpokban), a *Zeiraphera diniana* nevű molylepke 15–20 évenként rendszeresen olyan mértékben elszaporodik, hogy a vörösfenyő-állományokban nagy kiterjedéssel tarrágásokat okoz. A hernyók ilyenkor egész hegyoldalakon lekopasztják a fákat. Mindezek alapján „joggal” nevezhetjük a lepkefajt a vörösfenyő károsítójának...

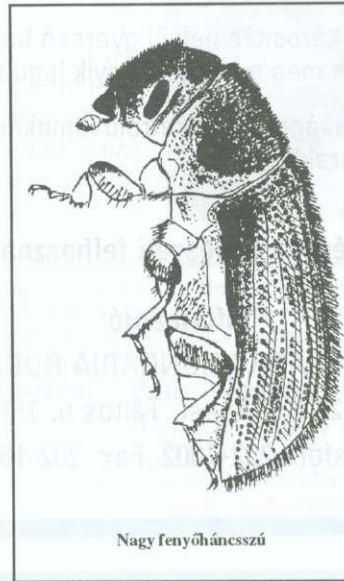
Esetünkben a helyzet azonban közel sem ilyen egyszerű. Mert bármilyen meglepő is, az ismétlődő tarrágások a vörösfenyő-állományok hosszú távú fennmaradását segítik elő. A dolog lényege annyi, hogy a tarrágáskor kialakuló táplálékhiány miatt a hernyók elfogyasztják a vörösfenyvesben természetesen úton megletepedő erdeifenyő tűt is. A tűt évenként váltó vörösfenyő a tarrágás után a lombos fajokhoz hasonló módon jól regenerálódik, a több évjárat tűt elvesztő erdeifenyő viszont sokkal inkább megsínyli a rágást, a legtöbb ki sem hajt a következő tavasszal. Ebből következik, hogy a vörösfenyő tűleveleit lecupaszító hernyó ciklikus tömegszaporodásával megakadályozza az egyébként jó kompetitív képességű „idegenek” betelepülését a vörösfenyő-állományba, így segítve tápnövényét „egyeduralomra”. Nyilvánvaló tehát, hogy ennek ismeretében e lepkefajt a vörösfenyő kártevőjének nevezni legalább is felületes dolog.

Bócsán 1993 nyarán kiterjedt területen leégett a borókás, és vele együtt

Daliás cincér

erdeifenyő-állományok is tüzet fogtak. Azokon a fákon, melyek csak megperzselődtek, de kérgük nem szenesedett el, gyorsan megjelentek a xylophag (faevő) rovarok. Ezeknek jól meghatá-

Nagy fenyőhánccsú

rozott szerepük van az erdei ökoszisztémákban. Ők azok, akik szinte beindítják az elpusztult faanyag lebontásának nélkülözhetetlen folyamatát. Mint-hogy azonban bizonyos vonatkozásban az ember konkurensévé váltak, kiérdemelték a nem túl hízelgő „műszaki károsító” elnevezést. És kénytelenek is viselni azt annak ellenére, hogy némelyikük még a kényes ízlésű és önző embernek is igencsak áldásos szolgálót tesz.

A daliás cincér (*Acanthocinus aedilis*) és a nagy fenyőhánccsú (*Myelophilus piniperda*) lárvái egyaránt frissen pusztult erdeifenyő-törzsek kérge alatt, a hánccsészben fejlődnek. Normális esetben felosztják maguk között a törzset, mégpedig úgy, hogy a cincér a törzs alsó, vastagabb részén, a szű pedig magasabban, a vékonyabb kérgű részen talál otthonra. A fiatal fenyők erdőtüz okozta tömeges pusztulása azonban új helyzetet teremt, és semmissé teszi ezt a tradicionális osztozkodást. Mindkét faj egy helyen és egy időben van jelen a törzseken. A nagyobb termetű daliás cincér-lárvák megakadályozzák, hogy a szűlárva ugyanabban a fatörzsben kifejlődjene. Részint úgy, hogy felélik előlük a hasznosítható táplálékot, illetve találkozás esetén megesszik magukat a szűlárvaikat is. A forrásokért folyó harc néha ilyen meglepő eredménnyel is járhat, melynek révén a közismert „műszaki károsító” számottevő erdővédelmi hasznot hajt. E haszon kifejtéséhez nem árt tudni, hogy a kifejlett *Myelophilus* bogarak az erdeifenyő hajtásaiban rágnak, és ezzel gyakran jelentős hajtásvesztést is okozhatnak.

Az amerikai fehér medvelepke (*Hyphantria cunea*) közismert és „közrözt kártevő”. Egy csomó olyan dolog művel, ami nekünk, embereknek nagyon nem tetszik. Persze azért csinál olyasmiket is, ami tetszene nekünk, feltéve ha egyáltalán tudomást vennénk róla. E faj valóságos „kikötője” a polifág parazitoid rovaroknak. Ezek a medvelepke hernyóiban is átvészeltetik azokat a számukra ínséges időszakokat, amikor az időnként hatalmas tö-

megben fellépő lepkefajok hernyói csak elvétve vannak jelen a területen. Tehát szinte mentsvárjai az általunk is hasznosnak tartott rovaroknak, ezáltal pedig még a mi önös emberi érdekeinket is szolgálják. Ez még akkor is igaz, ha figyelembe vesszük, hogy a *Hyphantria* nem őshonos, hanem behurcolt faj.

A tanmesék sorát igen sokáig folytathatnánk, de talán ennyi példa már meggyőzően bizonyítja, hogy a „kártévő, károsító” kifejezések erősen antropomorf fűzők. Érdekes az is, hogy csak igen kevesen (ők is a vadászellenség dörgedelmes vádját magukra zúdítva) nevezik kártévőnek a szarvast vagy a muflont, holott az erdőgazdálkodásra gyakorolt hatásuk általában drasztikusabb és hosszabb lefolyású, mint a legtöbb károsítónak kikiáltott rovaré. Ez nyilván annak tudható be, hogy akiket erős érzelmi vagy gazdasági szálak kötnek a vadhoz és a vadászathoz, azok szemérmesen lesütik lelki szeméiket és szánt szándékkal feledkeznek meg a túlszaporodott vadállomány okozta problémákról. Ilyen nagyvonalú felmentésre miért is számíthatnának a fitofág rovarok, hiszen csak nagyon kevesek lelkét melengeti egy csám-

csogva rágó lepkehernyó, aminek trófeája sincs, terítékre sem fektethető, és legfeljebb az énekes madarak tudják megenni.

Kétségtelen tény – és ezt jelen sorok írói nem is vitatják –, hogy a fitofág rovarok némelyike a mi vélt vagy valós érdekeink ellen vétve éli életét. Ezt azonban már több millió éve teszi, véltlenül abban, hogy az utóbbi 1–2 évszázadban valaki önkényesen megváltoztatta a játékszabályokat. Ráadásul a játékszabályok mellett a feltételek is alaposan megváltoztak. A szuboptimális termőhelyre telepített monokultúrák rovarnak, gombának egyaránt optimális körülményeket nyújtanak. Megterítettük az asztalt, majd felháborodunk, mert leülnek mellénk ebédelni? Profán hasonlattal élve ez valami olyasmi, mintha egy óvodás gyermek kezébe gyufát adnánk, azután pedig véresre verjük, mert felgyújtotta a függönyt...

A kár az ember szemszögéből vitathatatlan, esetenként forintban is kifejezhető tény. Az sem vitatható, hogy helyenként és időnként az ellenük való fellépés gazdaságilag is kimutatható hasznot hoz. Ez az érem egyik oldala.

Az erdő életközösségét tekintve azonban aligha beszélhetünk károsít-

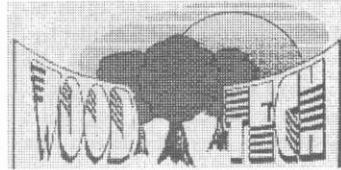
tókról. Ott minden fajnak van valamilyen funkciója és a szereplők egymással finoman „kicsiszolt” kapcsolatban állnak.

Ha tehát egoizmusunktól elvakulva bármelyiküket feleslegesnek neveznénk, akkor súlyosan tévedünk, hiszen akár a napsütést is illethetjük hasonló jelzővel, ha elvakítja szemünket, vagy az esőt, ha éppen eláztat bennünket.

A herbivor szervezetek léte a gazdanövény számára nem csapás, hanem egy hosszú és közös evolúciós út eredménye. Olyasmi ez, mint egy tartós házasság, amelyben vannak ugyan összetűzések (melyeket egy kívülálló ellenséges viszonyként is értelmezhet), de a felek azért egymásra utaltak, és szolgálják egymást, a fennmaradás közös érdekét.

Nagyon valószínű, hogy a „károsító, kártévő” kifejezések még sokáig használatosak maradnak. E kis írás célja nem is az, hogy száműzze őket az erdészet szakszótárából. Fontos lenne azonban, hogy világosan lássuk és elismerjük, hogy jelentésükben kizárólag egy meglehetősen önző és gyakran szűklátókörű emberi szemlélet érvényesül.

**LIGNO
NOVUM**

SOPRON

– 1995. augusztus 23-26. –

A WOOD-TECH Erdészeti és Faipari Szakvásár 1995-ben új konstrukcióban a hagyományos LIGNO-NOVUM Asztalosipari Szakkiállításal egyidőben, augusztus 23-26. között kerül megrendezésre.

Helyszín a Soproni Sport- és Szabadidőcentrum, illetve az ahhoz kapcsolódó külső terület, ahol a kiállítás növekvő igényeinek megfelelően mobil csarnok felállítására is lehetőség nyílik.

A két szakkiállítás helyileg is elkülönül az eltérő profilnak megfelelően. Így a WOOD-TECH az erdészeti, rakodási, szállítási és elsődleges faipari gépek vására, a LIGNO-NOVUM pedig hagyományainak megfelelően a bútór- és épületasztalos-ipari vállalkozók gép-, szerszám-, anyag-, kellék- és szerelvényigényeit szolgáló vásár.

A szakvásárokhöz kapcsolódóan – az eddigi évekhöz hasonlóan – erdészeti és faipari szakmai találkozók, konferenciák is megrendezésre kerülnek.

Szervező: PROGRAM Rendezvényszervező Kft.
H-9400 Sopron, Virágoskert u. 3.
Tel./fax: (36) 99/338-538.